

Een delta vol kansen

Een delta vol kansen is de titel van het recent uitgebrachte slotadvies van de reflectiecommissie dat tijdens deze eerste werkconferentie gepresenteerd wordt. *Een delta vol kansen* kan ook met recht het thema genoemd worden van deze werkconferentie. Kansen om het gebied op de kaart te zetten, kansen om in de delta aanwezige krachten te verbinden en sterker te maken, kansen voor economische vitaliteit met mogelijkheden voor recreatie, (industriële) landbouw, transport en 'zout ondernemen'. In afzonderlijke tafelsessies is onder andere over deze thema's gesproken met de aanwezige stakeholders.

Urgentie en momentum

Als voorzitter van de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta en als gedeputeerde van Zuid-Holland licht Lenie Dwarshuis – van de Beek toe waarom het urgent is om te werken aan de Zuidwestelijke Delta. Heel concreet is dat de blauwalgenproblematiek van het Krammer-Volkerak-Zoommeer. Bij warme zomers groeien de blauwalgen welig en is de roep vanuit de gemeentebesturen terecht groot om daar iets aan te doen. Vele onderzoeken zijn gedaan naar dit probleem en het blijkt dat er in feite maar één effectieve oplossing is en dat is het weer licht zout maken van deze waterbekkens door enige mate van getijdenwerking in het Krammer-Volkerak-Zoommeer toe te laten. De stuurgroep is van mening dat deze voor de hand liggende oplossing echter pas uitgevoerd kan worden als er een oplossing is voor de zoetwatervoorziening. Daarover zal de stuurgroep de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat nog dit jaar adviseren.

Schoon water en duurzame ecologie voor een vitale economie

Joost Schrijnen, directeur programmabureau Zuidwestelijke Delta, benadrukt in zijn presentatie dat het gaat om de gehele delta en niet alleen over Zeeland, noch alleen over de Deltawerken. "Het gaat om de mensen die hier leven, hun cultuur, hun geschiedenis en hoe zij die beleven en invullen. Het gaat om hun werk en bovenal gaat het om de hele Delta. Niet alleen over Zeeland alleen maar ook over Zuid-Holland en West-Brabant. Het gaat om het hele systeem en elke oplossing moet op een plek vallen in dat systeem, in die context."

Drie pijlers: veiligheid, ecologie en economie, drie pijlers waarop de toekomst van de Zuidwestelijke Delta moet rusten. Leven en werken op deze plek kan niet met vuil water. Dat is niet alleen een natuurbelang, nee, dat is een keihard economisch belang. Dat geldt ook voor het versterken van de landbouw en voor andere sectoren. Het betekent dat de ecologische pijler dienstbaar is aan de ruimtelijke economie van dit gebied. Het programmabureau kijkt dit wel vanuit het perspectief van het water. In tegenstelling tot bijvoorbeeld een VAR-studie (Verkenning Antwerpen – Rotterdam) die het gebied kijkt vanuit het perspectief van de logistiek. Water is de dienstbare drager van de ruimtelijke economie.

"Heel veel mensen moeten dit weten"

Joost Schrijnen vervolgt zijn verhaal met het dwingende tijdframe: de contouren van het Uitvoeringsprogramma moeten in mei/juni helder zijn ten behoeve van een inspraakreactie op het Nationaal Waterplan. Het programmabureau is ook

kwartiermaker voor het Nationaal Deltaprogramma dat eind 2009 klaar zal zijn. Joost: "De aanbevelingen uit het rapport van de commissie-Veerman die gaan over de Zuidwestelijke Delta, moeten wij vertalen in ons programma. Wij verbinden tussen nationale verantwoordelijkheden en regionale ambities. Dat is ook wat de nationale Deltacommissie heeft gezegd: 'verbind de regionale doelen met de nationale functionaliteiten.'" Projecten die spelen: Kierbesluit, ruimte voor de rivieren, waterkwaliteit, zoetwatervoorziening, binnendijs/buitendijs bouwen in Rotterdam en Dordrecht, verkenning Grevelingen. Joost noemt drie duidelijke voorbeelden van integratie met water als invalshoek: de Scopeknoop (op welke manier verbinden we de bekkens met elkaar), de Grevelingen ("niet alleen een waterproject, maar ook een interessant economisch en ruimtelijk ordeningsproject"), de Brabantse kust en Bergen op Zoom ("De Brabantse Delta is herontdekt, opnieuw uitnutten van de Brabantse kust").

Het programmabureau werkt volgens een aantal parallelle sporen: de Werkplaats in het voormalige stadhuis van Goes, verbindt en verbeeldt de thema's van de Delta ("De delta moet ergens aanraakbaar worden"), activeert het historisch bewustzijn van de delta en probeert antwoord te geven op de vraag: wat is een duurzame delta, wat zijn de economische kansen van estuariene dynamiek en hoe verbinden we de vele culturele identiteiten in dit gebied. Dan is er de kennisagenda: wat weten we al en wat weten we nog niet? En last but not least: communicatie. "Heel veel mensen moeten dit weten, we moeten met heel veel mensen in gesprek gaan". In gesprek gaan over de zoetwatervoorziening bijvoorbeeld. In Zeeland en Noord-Brabant is daar al veel en op constructieve wijze over gepraat met belanghebbenden, op de Zuid-Hollandse eilanden is dit nu volop aan de gang. En er zijn ook de eerste resultaten: het slotadvies van de reflectiecommissie bijvoorbeeld en de twaalf individuele adviezen van de commissieleden, te lezen op www.zwdelta.nl.

Joost besluit hiermee zijn presentatie en overhandigt de brochure met het samenvattend slotadvies *Een delta vol kansen* aan de stuurgroepleden.

Over een kleurrijk bouwsel, puzzels en verbinden

De overhandiging van het slotadvies is aanleiding om enkele reflectiecommissieleden te laten terugblikken op hun reflectietraject.

Steeff Buijs, stedenbouwkundige: "Er is een enorme veelheid aan projecten en initiatieven voorbij gekomen. Als je die allemaal met elkaar in verband te brengt, krijg je een fantastisch bouwsel dat enorm kleurrijk is en waar het ongekend genieten is voor wonen en werken."

Krijn Poppe, specialist visserij, landbouw, economie. Voor hem waren de ingewikkeldste puzzels het ecologische probleem dat is ontstaan door de Deltawerken, het maken van verbindingen ten behoeve van de economische vitaliteit en het bieden van een goede woonomgeving, en tot slot het meer op de kaart zetten van het gebied, het uit de schulp laten komen.

Jandirk Hoekstra, landschapsarchitect. "Mijn voornaamste conclusie is dat we moeten verbinden, de projecten staan niet op zichzelf. Het project de Bergse Haven van Bergen op Zoom bijvoorbeeld - prachtig project - heeft onherroepelijk te maken met de verslechterde waterkwaliteit in de Binnenschelde en met de beroepsvaart in de Schelde-Rijnverbinding. Dat frustriert hun recreatieambities en hun ambities voor

wonen aan het water. Je komt dus elke keer weer op die noodzaak tot verbinding uit."

Themasessies

De conferentiedeelnemers gaan uiteen om deel te nemen aan themasessies.

Themasessie 1: Zoetwatervraagstuk en landbouw

Themasessie 2: Ondernemen met zout: de kansen van economie en water

Themasessie 3: Klimaatbestendig veilig: hoe krijgen we dat voor elkaar?

Themasessie 4: De Zuidwestelijke Delta op de kaart in Nederland: wat is de kracht van de Delta?

Themasessie 5: Wat is de Zuidwestelijke Delta: meer dan een optelsom van de losse stukken van drie provincies?

Belangrijkste conclusies themasessies

Na afloop van de themasessies kwam als belangrijk punt onder andere de kracht van het water naar voren: water zal weer centraal staan in het gebied en de waterkwaliteit is een economische motor.

Een ander veel genoemd punt was verbinding: verbind natuur en recreatie en leefmilieus. Verbind ook techniek met duurzaamheid. ("Op die manier verkrijg je een topexportproduct!"). En: zoek aansluiting bij krachtige spelers in de omgeving. Tot slot: mobiliseer de eigen kracht, maak de meerwaarde van de delta zichtbaar ("Maak de marketing sterker van het 'product' delta"), want de delta is veel te onbekend.

Wat nemen we mee?

We naderen het einde van de conferentie. Er is veel gesproken over meerwaardes, kansen, potenties die zichtbaarder gemaakt moeten worden. De urgentie is benoemd aan de hand van verschillende voorbeelden. Aan de stuurgroep leden tot slot de vraag wat zij als belangrijkste boodschap meenemen van deze conferentie.

Onno Hoes: "Ik voel dat iedereen kansen ziet in het gebied. Er is geen doemdenken, iedereen ziet problemen als uitdagingen en dat vind ik een groot winstpunt. Ik zie wel iets anders en dat is het economisch probleem waar we voor staan. In dit proces gaat het om draagvlak. Je moet bevolking en gemeentebesturen mee krijgen. Daarom speelt voor mij heel erg de vraag hoe we het proces dat we aangaan met de Zuidwestelijke Delta, kunnen verbinden met het economische probleem waar we voor staan. Ik zie veel kansen voor een duurzame economie, juist nu vanwege de economische crisis dat in mijn ogen vooral een systeemcrisis is. Kunnen we die kansen benutten."

Frans Hamelink: "Toen we het proces startten, hadden we behoefte knopen door te hakken op lokaal niveau. Maar daar zijn we nu eerder verder vanaf dan dichterbij. Maar de winst van dat proces is wel dat we nu veel meer de samenhang zien. En dat is ook noodzakelijk.

Veiligheid is zeker in Zeeland, het dragende thema. Je moet blijven aangeven dat veiligheid gediend is met dit proces. Een tweede punt is dat we de burger, de man en vrouw in de straat moeten meenemen in dit proces, dat is ongelofelijk belangrijk."

Linda-Rose Santhagens (min. V&W): "Twee dingen: het blijkt weer hoe ingewikkeld het allemaal is en er is behoefte om onzekerheid weg te nemen. Men wil graag weten welke kant het op gaat. De komende maanden is de periode waarin alles in kaart gebracht moet worden en zichtbaar gemaakt moet worden. Pas dan kun je de integrale afweging maken en mensen daarin meenemen."

John van Wallenburg (min. VROM): "Het viel me erg op ...? en de bereidheid daar ook in te investeren en gezamenlijk de schouders eronder te zetten. Je moet echt denken in de BV Delta. Voor VROM betekent dit dat we erg geïnteresseerd blijven in de gebiedsgerichte projecten want die hebben alles te maken met ruimtelijke ordening."

De waterschappen gaan ook deel uitmaken van de Stuurgroep. Waterschap Brabantse delta: "Je moet daar zijn waar de keuzes gemaakt worden, dus ik ben heel blij met het besluit dat wij ook in de stuurgroep komen. Wat ik zie, is dat veel betrokkenen bij de delta met de rug naar de delta gekeerd zijn, met name in Zuid-Holland en Brabant en misschien ook wel in Vlaanderen. Van zo'n sessie als vanmorgen neem ik mee dat dit aan het veranderen is. Maar dat is nog wel een hele opgave."

Maarten van Hulst (Waterschap Hollandse Delta): "Er zijn ontzettend veel verbindingen en er gaat een trein die al behoorlijk op snelheid is. Ik wil ook pleiten voor activiteiten op de korte termijn."

Rein van der Kluit (RWS): "Twee woorden blijven me bij: urgentie en coalitie. Die urgentie moet je zichtbaar maken door coalities te maken met diegenen die deelgenoot kunnen zijn van de mogelijke oplossingen. RWS wil hier actief in bijdragen want wij beseffen als geen ander dat wat er nu met het water gebeurt, niet de toekomst van het water zou moeten en kunnen zijn."

Lenie Dwarshuis tot slot. Wat neemt zij mee? "Hoe kunnen we het gevoel van bedreigingen dat sommige mensen nu nog hebben, omzetten in een gevoel van kansen en in een besef dat niets doen geen optie is. Ik begrijp heel goed de zorgen van de verschillende mensen en sectoren. Maar als we allemaal die kansen zien en ons daar sterk voor maken, dan begint mijn fantasie een beetje op hol te slaan. Want wat een mogelijkheden heeft dit gebied! Voor recreatie, in de achtertuin van de overvolle Randstad, en voor voedselproductie. Een van de dragers van voedselproductie is seizoensgebonden productie om de hoek. Geen frambozen meer die aangevlogen worden vanuit Nieuw-Zeeland, nee, gewoon uit diezelfde achtertuin. Daar kan dit gebied een geweldig aandeel in hebben."

De volgende werkconferentie is gepland op woensdag 13 mei (in Zuid-Holland), de derde en laatste op donderdag 5 november (in Zeeland). Beide conferenties zullen in de ochtenduren plaatsvinden met aansluitend een lunch. Uitnodigingen voor deze werkconferenties met exacte locatie, tijden en programma, volgen.